

ฆ้องวงใหญ่

คำชี้แจง เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน เพื่อทดสอบความรู้ด้านดนตรีไทย “ฆ้องวงใหญ่” นี้ จะทดสอบตามเกณฑ์ในชั้นที่ 1 – 6 เท่านั้น โดยข้อความที่มีแถบสีพื้นหลังจะไม่ใช้ในการประเมินครั้งนี้

๑. การสำรวจความพร้อมและปรับเครื่องดนตรีก่อนการบรรเลง

๑.๑ ร้านฆ้อง

๑.๑.๑ ร้านฆ้องวางอยู่ในแนวราบอย่างมั่นคงและอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์

๑.๒ ลูกฆ้อง

๑.๒.๑ ลูกฆ้องต้องอยู่ตรงกลางร้านฆ้อง โดยที่ฉัตรของลูกฆ้องต้องไม่สัมผัสกับร้านฆ้อง ไม่ถ่างร้านฆ้อง ลูกฆ้องข้างเคียง และโขนฆ้อง

๑.๒.๒ ลูกฆ้องเรียงลำดับตามตำแหน่งของระดับเสียงได้ถูกต้อง

๑.๒.๓ ลูกฆ้องต้องผูกอยู่ตรงกลางร้านฆ้องในลักษณะที่ตั้ง

๑.๒.๔ ฉัตรของลูกฆ้องทุกลูก ต้องอยู่ในระดับที่เสมอกัน ให้ยอดปุ่มของ

ลูกฆ้องทุกลูกอยู่ในระดับเดียวกัน

๑.๒.๕ คุณภาพเสียงของลูกฆ้องแต่ละลูกต้องอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ทดสอบได้โดยการตี

๑.๒.๖ ปรับระดับลูกฆ้องที่ย่อนให้ตึง และผูกเส้นหนังสำหรับร้อยลูกฆ้องด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ดได้ถูกต้องและเหมาะสม ดังนี้

๑.๒.๖.๑ ผูกเส้นหนังร้อยลูกฆ้องได้ถูกต้อง

๑.๒.๖.๒ ปรับลูกฆ้องที่ย่อนได้ แต่อาจไม่สมบูรณ์

๑.๒.๖.๓ ปรับลูกฆ้องที่ย่อนได้สมบูรณ์

๑.๒.๗ ติดวัสดุถ่วงเสียงที่ลูกฆ้องได้ ดังนี้

๑.๒.๗.๑ ติดวัสดุถ่วงเสียงที่หลุดกลับเข้าที่ลูกฆ้องได้ตรงตำแหน่งเดิม

๑.๒.๗.๒ ติดวัสดุถ่วงเสียงที่หลุดกลับเข้าที่ลูกฆ้องได้ตรงตำแหน่งเดิม และปรับได้ตรงเสียงเดิม

๑.๒.๗.๓ ติดวัสดุถ่วงเสียงที่ลูกฆ้องเพื่อปรับเสียงได้ถูกต้องครบทุกเสียง

หมายเหตุ วัสดุถ่วงเสียง (ศัพท์ทางดนตรีไทยเรียกว่า “ตะกั่ว”) หมายถึง วัสดุที่นำมาติดเพื่อปรับให้ได้ระดับเสียงตามที่ต้องการ ซึ่งโดยปกติจะเป็นผงตะกั่วผสมขี้ผึ้ง

๑.๓ ไม้ตีฆ้องวงใหญ่

ไม้ตีฆ้องมี ๒ ชนิด คือ ไม้แข็ง และไม้นวม ไม้แข็งเป็นไม้ที่หัวไม้ทำด้วยหนัง ไม้นวมเป็นไม้ที่หัวไม้ทำด้วยผ้าพันสลับด้วยที่ละชั้นจนได้ขนาดเหมาะสม

๑.๓.๑ หัวไม้ตีฆ้องต้องไม่คลอน

๑.๓.๒ วัสดุที่ทำไม้ตีฆ้องต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการตีให้เกิดเสียง ตามลักษณะประเภทของไม้ตีฆ้อง ได้แก่ ไม้แข็ง (หัวไม้ตีฆ้องทำด้วยหนัง) หรือไม้นวม (หัวไม้ตีฆ้องพันด้วยผ้า สลับด้วยที่ละชั้น)

๒. ทำหนัง

นั่งขัดสมาธิ หรือพับเพียบที่กลางวงฆ้อง ลำตัวตรง ผู้บรรเลงหันหน้าเข้าหาทึ่งกลางของวงฆ้อง ขณะบรรเลงและรอการบรรเลง

๓. วิธีจับไม้ตีฆ้องวงใหญ่

หงายฝ่ามือจับไม้ตีข้างละอันให้แน่นพอประมาณ โดยให้ก้านไม้ตีพาดอยู่ในกลางร่องอุ้งมือ พร้อมกับใช้นิ้วกลาง นาง ก้อย จับก้านไม้ตีฆ้องไว้ และใช้นิ้วหัวแม่มือแตะอยู่ด้านข้าง ปลายนิ้วชี้แตะ ที่ด้านล่างของก้านไม้ตีฆ้อง โดยให้ปลายนิ้วชี้อยู่ใกล้กับหัวไม้ตีฆ้องในลักษณะที่จะใช้ควบคุมเสียง ของฆ้องวงใหญ่ แล้วคว่ำมือลงเมื่อพร้อมที่จะลงมือบรรเลง แขนทั้งสองอยู่ข้างลำตัวงอข้อศอกเป็น มุมฉากพองาม

๔. วิธีตีฆ้องวงใหญ่

๔.๑ ลักษณะการตี

- ๔.๑.๑ ต้องตีให้ป็น (หน้าไม้ตี) ตั้งฉากกับปุ่มลูกฆ้อง
- ๔.๑.๒ ตีถูกตรงกลางปุ่มลูกฆ้องให้เต็มป็นไม้ตี
- ๔.๑.๓ ใช้กล้ามเนื้อแขนและข้อมือเป็นหลัก
- ๔.๑.๔ ยกหัวไม้ตีให้สูงกว่าลูกฆ้องพอสมควร (ประมาณ ๖- ๑๐ เซนติเมตร) ตามลักษณะการตี
- ๔.๑.๕ หมุนไม้ตี (ไม้แข็ง) ที่ละน้อย เพื่อไม่ให้หัวไม้ตีเสีयरูปทรง และเพื่อรักษาคุณภาพเสียง ตามความเหมาะสมในขณะที่บรรเลง

๔.๒ การประเินการตีฆ้องวงใหญ่

มีดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ ตีไล่เสียงที่ละมือขึ้นลง

ใช้มือซ้ายตีที่ลูกทั้ง (ลูกทวน) หรือลูกที่มีเสียงต่ำสุด ซึ่งอยู่ทางซ้ายมือของผู้บรรเลง และตีเรียงเสียงขึ้นไปจนได้คู่ ๘ กับลูกทั้ง คือครึ่งหนึ่งของจำนวนลูกฆ้อง แล้วใช้มือขวาตีไล่ต่อไปจาก ลูกที่ ๙ จนถึงลูกยอดหรือลูกที่มีเสียงสูงสุด ซึ่งอยู่ทางขวามือของผู้บรรเลง และในทิศทางกลับกันใช้มือ ขวาตีที่ลูกยอด ไล่เรียงเสียงลงมาให้ได้คู่ ๘ กับลูกยอดแล้วจึงใช้มือซ้ายตีไล่เรียงเสียงลงมาจนถึงลูกทั้ง

๔.๒.๒ ดีไล่เสียงสลับมือขึ้นลง

ดีไล่เสียงขึ้น มือขวาดีลูกที่สองต่อจากลูกทั้ง แล้วมือซ้ายดีที่ลูกทั้ง ดีไล่เรียงเสียงสลับมือเช่นนี้ขึ้นไป จนมือซ้ายไปตีจบที่ลูกรองยอด

ดีไล่เสียงลง มือซ้ายดีซ้ำที่ลูกรองยอด แล้วมือขวาดีที่ลูกยอด ดีสลับไล่ลงมา จนมือซ้ายถึงลูกทั้ง จนมือขวาดีจบลูกที่สองต่อจากลูกทั้ง

๔.๒.๓ ดี ๓ พยางค์ซ้ำเสียงคู่ ๘ (ทิง-นัง-เนง) มือซ้ายดีที่เสียงต่ำ (ลูกทั้ง) หนึ่งครั้ง มือขวาดีที่เสียงสูงเป็นคู่ ๘ สองครั้ง ดีไล่ทีละเสียงขึ้นจนมือขวาถึงลูกยอดแล้วดีในลักษณะเดียวกันไล่ลงมา

๔.๒.๔ ดีสองมือพร้อมกันเป็นคู่ต่างๆ ในลักษณะดังต่อไปนี้

๔.๒.๔.๑ ดีลงน้ำหนักมือเท่ากัน

ใช้มือซ้ายและมือขวาดีลงไปที่ลูกฆ้องคู่ต่างๆ พร้อมกันทั้งสองมือ โดยให้เสียงดังประมาณกัน

๔.๒.๔.๒ ดีเน้นน้ำหนักมือขวามากกว่ามือซ้าย

ใช้มือซ้ายและมือขวาดีลงไปที่ลูกฆ้องคู่ต่างๆ พร้อมกันทั้งสองมือ โดยเน้นน้ำหนักมือขวาให้ดังชัดเจนนกว่ามือซ้ายเล็กน้อย

๔.๒.๔.๓ ดีเน้นน้ำหนักมือซ้ายมากกว่ามือขวา

ใช้มือซ้ายและมือขวาดีลงไปที่ลูกฆ้องคู่ต่างๆ พร้อมกันทั้งสองมือ โดยเน้นน้ำหนักมือซ้ายให้ดังชัดเจนนกว่ามือขวานเล็กน้อย

๔.๒.๕ ดีกรอคู่ต่างๆ ในลักษณะดังต่อไปนี้

๔.๒.๕.๑ ดีกรอน้ำหนักมือเท่ากัน

ใช้มือซ้ายดีลงก่อนแล้วตามด้วยมือขวาสลับมือกัน ให้เกิดเสียงถี่ๆ มือซ้ายและมือขวาต้องมีน้ำหนักเท่ากันและให้จบด้วยมือขวา

๔.๒.๕.๒ ดีกรอน้ำหนักมือขวามากกว่ามือซ้าย

ใช้มือซ้ายดีลงก่อนแล้วตามด้วยมือขวาสลับมือกันให้เกิดเสียงถี่ๆ แต่ให้มือขวามีน้ำหนักมากกว่ามือซ้ายเล็กน้อยตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการกรอและให้จบด้วยมือขวา

๔.๒.๕.๓ ดีกรอน้ำหนักมือซ้ายมากกว่ามือขวา

ใช้มือซ้ายดีลงก่อนแล้วตามด้วยมือขวาสลับมือกันให้เกิดเสียงถี่ๆ เน้นน้ำหนักมือซ้ายให้ดังชัดเจนนกว่ามือขวานเล็กน้อย ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการกรอ และให้จบด้วยมือขวา

๔.๒.๖ ดีผสมมือและการแบ่งมือเบื้องต้น ในลักษณะดังต่อไปนี้

๔.๒.๖.๑ ดีไล่เสียงขึ้น ๓ เสียง

เริ่มดีจากลูกทั้งไปหาลูกยอดทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดยรูปแบบการแบ่งมือ ซ้าย-ขวา-ขวา

๔.๒.๖.๒ ดีไล่เสียงลง ๓ เสียง

เริ่มดีจากลูกยอดไปหาลูกทั้งทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดยรูปแบบการแบ่งมือ ขวา-ซ้าย-ซ้าย

๔.๒.๖.๓ ดีไล่เสียงขึ้น ๔ เสียง

เริ่มดีจากลูกทั้งไปหาลูกยอด ทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดย
รูปแบบการแบ่งมือ ซ้าย-ซ้าย-ขวา-ขวา

๔.๒.๖.๔ ดีไล่เสียงลง ๔ เสียง

เริ่มดีจากลูกยอดไปหาลูกทั้ง ทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดย
รูปแบบการแบ่งมือ ขวา-ขวา-ซ้าย-ซ้าย

๔.๒.๖.๕ ดีไล่เสียงขึ้น ๕ เสียง

เริ่มดีจากลูกทั้งไปหาลูกยอด ทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดย
รูปแบบการแบ่งมือ ซ้าย-ขวา-ขวา-ขวา-ขวา

๔.๒.๖.๖ ดีไล่เสียงลง ๕ เสียง

เริ่มดีจากลูกยอดไปหาลูกทั้ง ทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดย
รูปแบบการแบ่งมือ ขวา-ซ้าย-ซ้าย-ซ้าย-ซ้าย

๔.๒.๖.๗ ดีไล่เสียงขึ้น ๖ เสียง เรียงเสียง

เริ่มดีจากลูกทั้งไปหาลูกยอด โดยรูปแบบการแบ่งมือ ซ้าย-ซ้าย-ขวา
-ขวา-ขวา-ขวา

๔.๒.๖.๘ ดีไล่เสียงลง ๖ เสียง เรียงเสียง

เริ่มดีจากลูกยอดไปหาลูกทั้ง โดยรูปแบบการแบ่งมือ ขวา-ขวา-ซ้าย
-ซ้าย-ซ้าย-ซ้าย

๔.๒.๖.๙ ดีไล่เสียงขึ้น ๖ เสียง ชนิดข้ามเสียง (โดยไม่เกิน ๒ ช่วง คู่ ๘)

เริ่มดีจากลูกทั้งไปหาลูกยอด โดยรูปแบบการแบ่งมือ ซ้าย-ขวา-ขวา
-ขวา-ขวา-ขวา

๔.๒.๗ ดีเสียงสะบัด

ดีเสียงสะบัด คือ การบรรเลงให้เกิดเสียงสามพยางค์อย่างรวดเร็วให้ได้ลักษณะ
เสียงสะบัด เกิดจากการตีมือเดียวหรือสองมือรวมกันก็ได้ การดีเสียงสะบัดแบ่งเป็นดีสะบัดขึ้น ดี
สะบัดลง และสะบัดที่ตำแหน่งเสียงเดียว ในการดีสะบัดขึ้น ใช้มือซ้ายดีลงไปหนึ่งเสียงและตามด้วยมือ
ขวาสองเสียงจะเรียงหรือข้ามเสียงก็ได้ โดยใช้ความเร็วพอประมาณ และในทิศทางกลับกันการดี
สะบัดลงใช้มือขวาดีลงไปหนึ่งเสียง และตามด้วยมือซ้ายสองเสียงจะเรียงหรือข้ามเสียงก็ได้ ด้วยความ
รวดเร็วพอประมาณ

๔.๒.๘ ดีประคบมือขวา

๔.๒.๘.๑ ดีหนีบ

ใช้มือขวาดีลงไปทีปุ่มของลูกฆ้องแล้วยังคงวางหัวไม้ตีตะไว คือ
ไม่ยกไม้ตีและไม่กดไม้ตีที่ลูกฆ้องเพื่อไม่ให้เกิดเสียงกังวาน

๔.๒.๘.๒ ดีหนีบ

ใช้มือขวาดีลงไปทีปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงกังวาน
เพียงเล็กน้อย แล้วจึงใช้ไม้ดีกดลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที

๔.๒.๘.๓ ดีหนอด

ใช้มือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงดัง กังวานยาวพอสมควร (เสียงยาวกว่าดีหนับและเสียงสั้นกว่าดีโหน่ง) แล้วจึงใช้ไม้ตีกดห้ามเสียง

๔.๒.๘.๔ ดีโหน่ง

ใช้มือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง แล้วรีบยกไม้ตีขึ้นทันทีเพื่อให้เกิดเสียงกังวาน

๔.๒.๙ ดีประคบมือซ้าย

๔.๒.๙.๑ ดีแตะ

ใช้มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้องแล้วยังคงวางหัวไม้ตีแตะไว้ คือ ไม่ยกไม้ตีและไม่กดไม้ตีที่ลูกฆ้องเพื่อไม่ให้เกิดเสียงกังวาน

๔.๒.๙.๒ ดีตะ

ใช้มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้องแล้วกดหัวไม้ตีลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที โดยใช้ข้อมือเป็นหลักในการบังคับเสียง

๔.๒.๙.๓ ดีตีด

ใช้มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงดัง กังวานยาวพอสมควร แล้วจึงใช้ด้านในของปิ่นไม้ตีกดห้ามเสียง

๔.๒.๙.๔ ดีติง

ใช้มือซ้ายตีลงที่ปุ่มของลูกฆ้องด้วยการใช้กำลังข้อมือบังคับไม้ตี ยกขึ้นทันที ให้เกิดเสียงดังกังวาน

๔.๒.๑๐ ดีกระทบ ตั้งแต่คู่ ๒ ถึงคู่ ๑๖

ตี ๒ มือเป็นคู่ต่างๆ ขาขึ้นให้เหลื่อมกัน โดยมือซ้ายตีนำลงก่อนแล้วกดหัวไม้ตีไว้ ส่วนมือขวาตีตามลงไปทันทีให้เสียงดังกว่า แล้วยกมือขวาขึ้นให้เสียงกังวาน ส่วนในทิศทางกลับกัน คือ ขาลง ตีโดยมือขวาตีนำลงไปก่อนแล้วกดหัวไม้ตีไว้ มือซ้ายตีตามลงไปทันทีให้เสียงดังกว่า แล้วยกมือซ้ายขึ้นให้เสียงกังวาน

๔.๒.๑๑ ดีกวาดขึ้น ดีกวาดลง คู่ต่างๆ

๔.๒.๑๑.๑ ดีกวาดขึ้น

ใช้มือขวาดีกวาดขึ้น จากเสียงที่กำหนดผ่านปุ่มของลูกฆ้องขึ้นไปให้ตรงจำนวนคู่ที่ต้องการ เมื่อมือขวากวาดขึ้นแล้วให้มือซ้ายตีลงไปยังเสียงที่เริ่มกวาด หลังเสร็จสิ้นการกวาดอาจลงเสียงได้ต่างกัน อาจกวาดโดยไม่ลงเสียง หรือลงเสียงเมื่อสิ้นสุดการกวาด โดยลงเสียงมือเดียวหรือลงเสียงสองมือพร้อมกัน ณ ตำแหน่งคู่เสียงที่ต้องการ

๔.๒.๑๑.๒ ดีกวาดลง

ใช้มือขวาดีกวาดลง จากเสียงที่กำหนดผ่านปุ่มของลูกฆ้องลงไปให้ตรงจำนวน คู่ที่ต้องการ เมื่อมือขวากวาดลงแล้วถึงเสียงที่ต้องการ ให้มือซ้ายตีลงไป ณ ตำแหน่งที่เสร็จสิ้นการกวาด หลังเสร็จสิ้นการกวาดอาจลงเสียงได้ต่างกัน อาจกวาดโดยไม่ลงเสียง หรือลงเสียงเมื่อสิ้นสุดการกวาด โดยลงเสียงมือเดียวหรือลงเสียงสองมือพร้อมกัน ณ ตำแหน่งคู่เสียงที่ต้องการ

ใช้มือขวาตีกวาดลงจากเสียงที่ต้องการประมาณคู่ ๔ หรือคู่ ๘ แล้วกวาดขึ้น ในขณะที่มือขวากวาดขึ้นให้มือซ้ายตีลงจังหวะไปยังเสียงที่ต้องการ (คู่ ๔ หรือคู่ ๘ ของเสียงที่มือขวาเริ่มกวาด) เมื่อมือขวากวาดขึ้นถึงเสียงที่ต้องการแล้ว ทั้งมือซ้ายและมือขวาตีลงพร้อมกันเป็นคู่ ๔ หรือคู่ ๘ ให้ลงจังหวะ

ใช้มือขวาตีลงที่ปมของลูกยอดและใช้มือซ้ายตีพร้อมกันกับมือขวาให้ได้คู่ ๒ กับลูกยอด แล้วใช้มือขวาตีขึ้นเสียงอยู่ที่ลูกยอดและใช้มือซ้ายตีพร้อมกับมือขวาเรียงลำดับต่อไปทีละคู่จนครบคู่ ๑๖

ใช้มือซ้ายตียืนเสียงที่ปุ่มของลูกทั้งหรือลูกทวน และใช้มือขวาตีให้ได้คู่ ๒ กับลูกทั้ง ในลักษณะของการกรอ โดยใช้มือขวาตีกรอขึ้นไปทีละเสียง จนครบคู่ ๑๖ (หรือ ๒ ช่วงเสียงคู่ ๘ และในทางกลับกัน โดยใช้มือขวาตียืนเสียงที่ปุ่มของลูกยอด และใช้มือซ้ายตีให้ได้คู่ ๒ กับลูกยอด แล้วไล่เสียงต่อไปทีละเสียง จนครบคู่ ๑๖ (หรือ ๒ ช่วงเสียงคู่ ๘)

ใช้วิธีตีสลับไล่เสียงซ้ายขวา (อย่างการตีกรอ) พร้อมทั้งใช้กำลังเครื่องข้อครึ่งแขน บังคับเสียง ให้ได้ลักษณะเสียงโปร่ง โดยให้มีน้ำหนักเสียงจากหนักไปหาเบา หรือจากเบาไปหาหนัก

ใช้มือขวาตีสองเสียง แล้วใช้มือซ้ายตีหนึ่งเสียงซึ่งเป็นเสียงที่แน่นและลงจังหวะ
ติดต่อกันอย่างรวดเร็ว

ใช้มือขวาตีขึ้นเสียงใดเสียงหนึ่งหรือเคลื่อนที่ตามตำแหน่งเสียงที่ต้องการ แล้วยกมือซ้ายข้ามมือขวาในลักษณะของกากบาท (X) คือตีไขว้ และย้อนกลับมาไม่ไขว้ ตีสลับกันเช่นนี้ให้ได้คู่ต่าง ๆ ตามที่ต้องการ หรือในทางกลับกัน โดยมือซ้ายตีขึ้นเสียงใดเสียงหนึ่งหรือเคลื่อนที่ตามตำแหน่งเสียงที่ต้องการ แล้วมือขวาตีข้ามมือซ้ายไขว้ และย้อนกลับมาไม่ไขว้มือสลับกันให้ได้คู่ต่าง ๆ การไขว้มือลักษณะนี้ มือที่ไขว้จะต้องอยู่ด้านบน

หรือเสียงสุดท้าย

๔.๒.๑๙ ตีกรอด (ขึ้นหรือลง)

ต่างๆ ดังนี้

การทำเสียงให้เกิดขึ้นในลักษณะเสียงสั้นสะท้อนร่วมกับการกดห้ามเสียงเป็นคู่

๔.๒.๑๙.๑ ตีกรอดขึ้น ใช้มือซ้ายตีขึ้นเสียงซ้นพยางค์ในลักษณะเปิดข้อมือให้เสียงชิดกันไม่ต่ำกว่า ๒ ครั้ง แล้วใช้มือขวาตีที่เสียงเดิมพร้อมทั้งกดห้ามเสียง (ประคบมือ) ทันที

๔.๒.๑๙.๒ ตีกรอดลง ใช้มือขวาตีขึ้นเสียงซ้นพยางค์ในลักษณะเปิดข้อมือให้เสียงชิดกันไม่ต่ำกว่า ๒ ครั้ง แล้วใช้มือซ้ายตีที่เสียงเดิมพร้อมทั้งกดห้ามเสียง (ประคบมือ) ทันที

๔.๒.๒๐ ตีสะบัด ๓ เสียง สูงต่ำ หรือต่ำสูง สลับกันเป็นคู่ต่างๆ

ตีสะบัดตามปกติหนึ่งครั้งที่ตำแหน่งเสียงสูง และตามด้วยการตีสะบัดในลักษณะเดียวกันอีกหนึ่งครั้งที่ตำแหน่งเสียงต่ำ ตามคู่เสียงต่างๆ ที่ต้องการ และในทางกลับกัน

๔.๒.๒๑ ตีสะบัดเฉียงนำเสียงคู่ ๘

ตีสะบัดเฉียงขึ้นลงตามปกติให้เป็นคู่เสียงตามที่ต้องการ จากต่ำไปหาสูงหรือจากสูงลงมาหาต่ำ

๔.๒.๒๒ ตีกรุป (ขึ้นหรือลง)

ตีให้เสียงเกิดขึ้นในลักษณะเสียงสั้นสะท้อนร่วมกับการกดห้ามเสียงเป็นคู่ต่างๆ เช่นเดียวกับการตีกรอด แต่ทำให้คุณสมบัติโดยรวมเป็นลักษณะเสียงสั้นกว่าเสียงกรอด

๔.๒.๒๒.๑ ตีกรุป (ขึ้น)

ใช้มือซ้ายตีขึ้นเสียงให้เสียงชิดกันไม่ต่ำกว่า ๒ พยางค์ เช่นเดียวกับวิธีตีกรอด แล้วใช้มือขวากดห้ามเสียงตามทันทีเป็นคู่ ๒ ของเสียงขึ้น (ประคบมือ) ตามตำแหน่งเสียงที่ต้องการ

๔.๒.๒๒.๒ ตีกรุป (ลง)

ใช้มือขวาตีขึ้นเสียงให้เสียงชิดกันไม่ต่ำกว่า ๒ พยางค์ เช่นเดียวกับวิธีตีกรอด แล้วใช้มือซ้ายกดห้ามเสียงตามทันทีเป็นคู่ ๒ ของเสียงขึ้น (ประคบมือ) ตามตำแหน่งเสียงที่ต้องการ

๔.๒.๒๓ ตีกวาดขึ้นลง

ตีกวาดลงประมาณช่วงคู่ ๘ ด้วยมือขวาแล้วตีกวาดขึ้นทันที ตามด้วยมือซ้ายตีขึ้นเสียงเป็นคู่ ๘ กับเสียงที่เริ่มต้นกวาด

หมายเหตุ การตีกวาดชนิดนี้ แต่เดิมนิยมเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ตีกวาดโฉบเฉี่ยว”

๔.๒.๒๔ ตีปรีบ

ใช้วิธีตีปรีบ แต่เร็วกว่าตีปรีบตามปกติ ตามด้วยมือซ้ายกดหัวไม้ตีที่เสียงสุดท้ายให้เสียงสั้นลงทันที

๔.๒.๒๕ ตีเสียงสะบัดซ้าย ๓ เสียง ขวา ๓ เสียง

ใช้วิธีตีสะบัดขึ้นหรือลงด้วยมือข้างหนึ่ง แล้วสะบัดลงหรือขึ้นด้วยมืออีกข้างหนึ่งตามตำแหน่งเสียงที่ต้องการ โดยพยางค์เสียงอาจเรียงชิดกันหรือข้ามเสียงก็ได้ (ตีสลับ ซ้าย ๓ เสียง ขวา ๓ เสียง หรือขวา ๓ เสียง ซ้าย ๓ เสียง)

วิธีตีในกรณีพิเศษ

๔.๒.๒๖ ตีไขว้สอดมือ

ใช้มือขวาตียืนหรือเลื่อนตำแหน่งเสียง แล้วยกมือซ้ายสอดไปใต้มือขวาในลักษณะการไขว้มือไปตีเสียงที่สูงกว่ามือขวา ณ คู่เสียงต่างๆ ตามที่ต้องการ หรือกลับกัน ใช้มือซ้ายตียืนหรือเลื่อนตำแหน่งเสียง แล้วยกมือขวาสอดใต้มือซ้ายไปตีเสียงที่ต่ำกว่ามือซ้าย ณ คู่เสียงต่างๆ ตามที่ต้องการ

๔.๒.๒๗ ตีกวาดคู่ ๑๖

ใช้วิธีตีกวาด แต่เพิ่มจำนวนเสียงในการกวาดให้ได้ครบสองช่วงคู่ ๘ ตีกวาดขึ้นใช้มือขวานำ ตีกวาดลงใช้มือซ้ายนำ

หมายเหตุ การตีกวาดคู่ ๑๖ หมายถึง การตีกวาดลูกฆ้องทั้งหมดรวม ๑๕ เสียง แต่ศัพท์สังคีตดนตรีไทยเรียกว่าคู่ ๑๖

๔.๒.๒๘ ตีประคบเสียงประสมมือ

ใช้มือทั้งสองร่วมกันบังคับเสียง คือการตีมือขวาด้วยเสียงเปิด แล้วห้ามเสียงด้วยมือซ้าย (เปิดขวาห้ามซ้าย) หรือการปฏิบัติในทางตรงกันข้าม (เปิดซ้ายห้ามขวา) โดยแบ่งเป็นประคบเสียงขึ้นและประคบเสียงลง ตามตำแหน่งคู่เสียงที่ต้องการ

๔.๒.๒๙ ตีฉายมือ หรือตีมือฉาย

ตีให้พยางค์ถี่เร็วเป็นสองเท่าแทรกในทำนองเก็บ (เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนบรรเลง) และเมื่อจะจบวรรคหรือประโยคเพลงนิยมเว้นช่วง เพื่อตีให้ลงตรงจังหวะ

๔.๒.๓๐ ตีสะบัดกระทบ ๓ พยางค์ คู่เสียงต่างๆ

ใช้สองมือร่วมกันตีสะบัด ๓ พยางค์ คือ ใช้มือขวาตีสะบัดกระทบ ๒ พยางค์ แล้วใช้มือซ้ายตีพยางค์ที่ ๓ ตามช่วงคู่เสียงที่ต้องการ หรือใช้มือซ้ายตีสะบัดกระทบ ๒ พยางค์ แล้วใช้มือขวาตีพยางค์ที่ ๓ ตามช่วงคู่เสียงที่ต้องการ

๕. ความแม่นยำของทำนองหลัก

หมายถึง ความสามารถในการจดจำเนื้อทำนองเพลงของผู้ประพันธ์ที่ยังไม่ได้มีการแปลทำนอง (ตามปกติ ฆ้องวงใหญ่จะบรรเลงทำนองหลัก)

๖. ความแม่นยำตามลักษณะการตีฆ้องวงใหญ่ แนวการดำเนินทำนอง และจังหวะ

๖.๑ ความแม่นยำตามลักษณะการตีฆ้องวงใหญ่

หมายถึง ความสามารถในการบรรเลงทางเพลงสำหรับฆ้องวงใหญ่ ที่ได้ฝึกฝนกันมาตามมาตรฐานวิชาการบรรเลงฆ้องวงใหญ่

๖.๒ แนวการดำเนินทำนอง

หมายถึง ความถูกต้องตามความซ้ำเร็วของทำนองเพลง

๖.๓ จังหวะ

หมายถึง ความถูกต้องตามจังหวะสามัญ จังหวะฉิ่ง และจังหวะหน้าทับ

๗. คุณภาพเสียง และรสมือ

๗.๑ คุณภาพเสียง

๗.๑.๑ ดีให้ได้เสียงชัดเจน

๗.๑.๒ การตีพร้อมกันสองมือ ต้องให้เกิดเสียงที่ดังประมาณกัน

๗.๑.๓ คุณภาพเสียงอาจเกิดจากการใช้น้ำหนักมือทั้งสองข้างเท่าและหรือต่างกันตามกลวิธีการตี

๗.๑.๔ ดีเสียงดังพอประมาณ โดยไม่รบกวนการบรรเลงของเครื่องดนตรีชิ้นอื่น (ตามลักษณะการบรรเลงรวมวง)

๗.๒ รสมือ

หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติต่อฆ้องวงใหญ่ เพื่อบังคับให้เกิดเสียงที่ฟังแล้วก่อให้เกิดความไพเราะ ซึ่งเกิดจากการได้ฝึกปฏิบัติมาโดยถูกต้องในการดำเนินทำนองได้เหมาะสมกับการบรรเลงฆ้องวงใหญ่

๘. การแปลทำนอง

ปกติฆ้องวงใหญ่จะดำเนินทำนองหลักเพื่อเป็นหลักของวง และอาจแปลทำนองได้ตามสมควร โดยถูกต้องตามหลักวิชาการ ยกเว้นเพลงบังคับทาง การประเพณีการแปลทำนองแบ่งออกได้ ดังนี้

๘.๑ สำหรับเพลงทั่วไป จากทำนองที่กำหนดให้ ๒ ประโยค ในชั้นที่ ๕

๘.๒ สำหรับเพลงทั่วไป จากทำนองที่กำหนดให้ ๔ ประโยค ในชั้นที่ ๖ และ ๗

๘.๓ สำหรับเพลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ (ตามลักษณะแบบแผนของทางเดียว) ในชั้นที่ ๘, ๙, ๑๐ และ ๑๑

๙. ขีดความสามารถและสุนทรีย์

หมายถึง ความสามารถของผู้บรรเลงซึ่งมีความแม่นยำในทุกๆด้าน เช่นแม่นยำมือ แม่นเสียง แม่นจังหวะ แม่นทาง สามารถดำเนินทำนองให้มีความหนักเบาและช้าเร็วเข้ากับจังหวะได้อย่างถูกต้องสามารถใส่อารมณ์ได้เหมาะสมกับบทเพลงตามหลักวิชาแห่งบทเพลงนั้นๆ จนเกิดเป็นความไพเราะตามเกณฑ์วิชาการ

๑๐. การดูแลรักษาฆ้องวงใหญ่ภายหลังการบรรเลง

๑๐.๑ ทำความสะอาดวงฆ้อง

๑๐.๒ ใช้ผ้าซึ่งเย็บตามรูปแบบของร้านฆ้องหรือใช้ผ้าคลุมให้เรียบร้อย แล้วเก็บเข้าที่

๑๐.๓ วางร้านฆ้องในลักษณะที่ลูกฆ้องคว่ำลง ไม่หงายลูกฆ้องขึ้น

๑๐.๔ วางวงฆ้องในแนวราบ ไม่ซ้อนกัน

เกณฑ์การประเมินการบรรเลงฆ้องวงใหญ่
รายละเอียดของแต่ละหัวข้อโปรดตูในเรื่องฆ้องวงใหญ่

หัวข้อประเมิน	ชั้นที่ ๑	ชั้นที่ ๒	ชั้นที่ ๓	ชั้นที่ ๔	ชั้นที่ ๕	ชั้นที่ ๖
๑.การสำรวจความพร้อมและปรับเครื่องดนตรีก่อนการบรรเลง	๑.๑ ร้านฆ้อง ๑.๑.๑ ๑.๒ ลูกฆ้อง ๑.๒.๑ ๑.๒.๒ ๑.๓ ไม้ตีฆ้อง ๑.๓.๑ ๑.๓.๒	๑.๒ ลูกฆ้อง ๑.๒.๓ ๑.๒.๔	๑.๒ ลูกฆ้อง ๑.๒.๕	๑.๒ ลูกฆ้อง ๑.๒.๖ ปรับลูกฆ้อง ๑.๒.๖.๑	๑.๒ ลูกฆ้อง ๑.๒.๖ ปรับลูกฆ้อง ๑.๒.๖.๒ ๑.๒.๗ ตีตัวสัตว์ ถ่วงเสียง ๑.๒.๗.๑	๑.๒ ลูกฆ้อง ๑.๒.๖ ปรับลูกฆ้อง ๑.๒.๖.๓ ๑.๒.๗ ตีตัวสัตว์ ถ่วงเสียง ๑.๒.๗.๒
๒. ทำนอง	/	/	/	/	/	/
๓. วิธีจับไม้ตีฆ้องวงใหญ่	/	/	/	/	/	/
๔. วิธีตีฆ้องวงใหญ่	โปรดตูรายละเอียดในสรุปเกณฑ์ชั้นต่างๆของการประเมินวิธีการตีฆ้องวงใหญ่					
๕. ความแม่นยำของทำนองหลัก	/	/	/	/	/	/
๖.๑ ความแม่นยำตามลักษณะการตีฆ้องวงใหญ่	/	/	/	/	/	/
๖.๒ แนวการดำเนินทำนอง	/	/	/	/	/	/
๖.๓ จังหวะ	/	/	/	/	/	/
๗.๑ คุณภาพเสียง	๗.๑.๑ ๗.๑.๒	/	๗.๑.๓	/	๗.๑.๔	/
๗.๒ รสมีอ	-	-	-	/	/	/
๘.การแปลทำนอง	-	-	-	-	๘.๑	๘.๒
๙.ขีดความสามารถและสุนทรียะ	-	-	-	/	/	/
๑๐. การดูแลเครื่องหลังบรรเลง	/	/	/	/	/	/

หมายเหตุ / หมายถึง มีการประเมิน
- หมายถึง ไม่มีการประเมิน

สรุปเกณฑ์ชั้นต่าง ๆ ของการประเมินวิธีการตีฆ้องวงใหญ่

มีหัวข้อการประเมินดังต่อไปนี้ (หมายเลขหัวข้อตามรายละเอียดข้างต้น)

- ชั้นที่ ๑**
- ๔.๑.๑ ต้องตีให้ป็น (หน้าไม้ตี) ตั้งฉากกับปมลูกฆ้อง
 - ๔.๑.๒ ตีถูกตรงกลางปมลูกฆ้องให้เต็มป็นไม้ตี
 - ๔.๑.๓ ใช้กล้ามเนื้อแขนและข้อมือเป็นหลัก
 - ๔.๑.๔ ยกหัวไม้ตีให้สูงกว่าลูกฆ้องพอสมควร (ประมาณ ๖- ๑๐ เซนติเมตร) ตามลักษณะการตี
 - ๔.๒.๑ ตีไล่เสียงทีละมือขึ้นลง
 - ๔.๒.๒ ตีไล่เสียงสลับมือขึ้นลง
 - ๔.๒.๓ ตี ๓ พยางค์ซ้ำเสียงคู่ ๘ (ทิง-นัง-เนง) มือซ้ายตีที่เสียงต่ำ (ลูกทัง) หนึ่งครั้ง มือขวาตีที่เสียงสูงเป็นคู่ ๘ สองครั้ง ตีไล่ทีละเสียงขึ้นจนมือขวาถึงลูกยอดแล้วตีในลักษณะเดียวกันไล่ลงมา

ชั้นที่ ๒

- ๔.๒.๔ ตีสองมือพร้อมกันเป็นคู่ต่าง ๆ ในลักษณะดังต่อไปนี้
 - ๔.๒.๔.๑ ตีลงน้ำหนักมือเท่ากัน
 - ๔.๒.๔.๒ ตีเน้นน้ำหนักมือขวามากกว่ามือซ้าย
 - ๔.๒.๔.๓ ตีเน้นน้ำหนักมือซ้ายมากกว่ามือขวา
- ๔.๒.๕ ตีกรอคู่ต่าง ๆ ในลักษณะดังต่อไปนี้
 - ๔.๒.๕.๑ ตีกรอน้ำหนักมือเท่ากัน
- ๔.๒.๖ ตีผสมมือและการแบ่งมือเบื้องต้น ในลักษณะดังต่อไปนี้
 - ๔.๒.๖.๑ ตีไล่เสียงขึ้น ๓ เสียง
 - ๔.๒.๖.๒ ตีไล่เสียงลง ๓ เสียง
 - ๔.๒.๖.๓ ตีไล่เสียงขึ้น ๔ เสียง
 - ๔.๒.๖.๔ ตีไล่เสียงลง ๔ เสียง
 - ๔.๒.๖.๕ ตีไล่เสียงขึ้น ๕ เสียง
 - ๔.๒.๖.๖ ตีไล่เสียงลง ๕ เสียง
 - ๔.๒.๖.๗ ตีไล่เสียงขึ้น ๖ เสียง เรียงเสียง
 - ๔.๒.๖.๘ ตีไล่เสียงลง ๖ เสียง เรียงเสียง
 - ๔.๒.๖.๙ ตีไล่เสียงขึ้น ๖ เสียง = obf ข้ามเสียง (โดยไม่เกิน ๒ ช่วง คู่ ๘)
- ๔.๒.๗ ตีเสียงสะบัด

ชั้นที่ ๓

- ๔.๒.๘ ตีประกอบมือขวา
 - ๔.๒.๘.๑ ตีหนีบ
 - ๔.๒.๘.๒ ตีหนีบ
 - ๔.๒.๘.๓ ตีหนอด
 - ๔.๒.๘.๔ ตีโหน่ง

๔.๒.๙ ดีประคบมือซ้าย

๔.๒.๙.๑ ดีแตะ

๔.๒.๙.๒ ดีแตะ

๔.๒.๙.๓ ดีดีด

๔.๒.๙.๔ ดีตึง

๔.๒.๑๐ ดีกระทบ ตั้งแต่คู่ ๒ ถึงคู่ ๑๖

๔.๒.๑๑ ดีกวาดขึ้น ดีกวาดลงคู่ต่างๆ

๔.๒.๑๑.๑ ดีกวาดขึ้น

๔.๒.๑๑.๒ ดีกวาดลง

ขั้นที่ ๔ ๔.๒.๑๑ ดีกวาดขึ้น ดีกวาดลงคู่ต่างๆ

๔.๒.๑๑.๓ ดีกวาดลงแล้วกวาดขึ้นมือเดียว

๔.๒.๑๒ ดีสองมือพร้อมกันเป็นคู่จากคู่ ๘ ถึงคู่ ๑๖ (หรือ ๒ ช่วงคู่เสียง ๘)

ขั้นที่ ๕ ๔.๑.๕ หมุนไม้ตี(ไม้แข็ง) ทีละน้อย เพื่อไม่ให้ไม้ตีเสียรูปทรง และเพื่อรักษาคุณภาพเสียงตามความเหมาะสมขณะบรรเลง

๔.๒.๑๓ ดีกรอคู่ต่างๆ ตั้งแต่คู่ ๒ ถึงคู่ ๑๖

ขั้นที่ ๖ ๔.๒.๑๔ ดีสะบัดสอดสำนวน

๔.๒.๑๕ ดีโปรย

ขั้นที่ ๗ ๔.๒.๑๖ ดีสะบัดเฉียว

๔.๒.๑๗ ดีไขว้มือ

ขั้นที่ ๘ ๔.๒.๑๘ ดีสะบัดห้ามเสียง (ขึ้นหรือลง)

๔.๒.๑๙ ดีกรอด (ขึ้นหรือลง)

๔.๒.๑๙.๑ ดีกรอดขึ้น

๔.๒.๑๙.๒ ดีกรอดลง

ขั้นที่ ๙ ๔.๒.๕ ดีกรอคู่ต่างๆ ในลักษณะดังต่อไปนี้

๔.๒.๕.๒ ดีกรอน้ำหนักมือขวามากกว่ามือซ้าย

๔.๒.๕.๓ ดีกรอน้ำหนักมือซ้ายมากกว่ามือขวา

๔.๒.๒๐ ดีสะบัด ๓ เสียง สูงต่ำ หรือต่ำสูง สลับกันเป็นคู่ต่างๆ

๔.๒.๒๑ ดีสะบัดเฉียวนำเสียงคู่ ๘

ขั้นที่ ๑๐ ๔.๒.๒๒ ดีกรุป (ขึ้นหรือลง)

๔.๒.๒๒.๑ ดีกรุป (ขึ้น)

๔.๒.๒๒.๒ ดีกรุป (ลง)

๔.๒.๒๓ ดีกวาด ขึ้นลง

๔.๒.๒๔ ดีปรีบ

๔.๒.๒๕ ดีเสียงสะบัด ซ้าย ๓ เสียง ขวา ๓ เสียง

ขั้นที่ ๑๑ ๔.๒.๒๖ ดีไขว้สอดมือ

๔.๒.๒๗ ดีกวาดคู่ ๑๖

๔.๒.๒๘ ดีประคบเสียงประสมมือ

๔.๒.๒๙ ดีฉายมือ หรือดีมือฉาย

๔.๒.๓๐ ดีสะบัดกระทบ ๓ พยางค์คู่เสียงต่างๆ

หัวข้อเกณฑ์ประเมินการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ในระดับอุดมศึกษา

ประเมินความแม่นยำพร้อมด้วยความสามารถที่เหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามหัวข้อ
การประเมินดังนี้

หัวข้อที่ ๑. การสำรวจความพร้อมและปรับเครื่องดนตรีก่อนบรรเลง

หัวข้อที่ ๔. วิธีตีฆ้องวงใหญ่

หัวข้อที่ ๕. ความแม่นยำของทำนองหลัก

หัวข้อที่ ๖. ความแม่นยำตามลักษณะการตีฆ้องวงใหญ่ แนวการดำเนินทำนองและจังหวะ

หัวข้อที่ ๗. คุณภาพเสียงและรสมือ

หัวข้อที่ ๘. การแปลทำนอง

หัวข้อที่ ๙. ขีดความสามารถและสุนทรีย์

หัวข้อที่ ๑๐. การดูแลรักษาฆ้องวงใหญ่ภายหลังการบรรเลง

การประเมินหัวข้อที่ ๑ การสำรวจความพร้อมและปรับเครื่องดนตรีก่อนการบรรเลง

ขั้นที่ ๘ ๑.๒.๗.๓ ตีตัวสุดถ่วงเสียงที่ลูกฆ้องเพื่อปรับเสียงได้ถูกต้องครบทุกเสียง

การประเมินหัวข้อที่ ๔ วิธีตีฆ้องวงใหญ่

๔.๒ การประเมินการตีฆ้องวงใหญ่

โปรดดูรายละเอียดจากสรุปเกณฑ์ขั้นต่างๆ ของการประเมินวิธีการตีฆ้องวงใหญ่

การประเมินการตีฆ้องวงใหญ่ในขั้นต่าง ๆ ของระดับอุดมศึกษา มีดังนี้

ขั้นที่ ๗ ๑. ตรวจสอบเกณฑ์พื้นฐาน ตั้งแต่ขั้นที่ ๑-๖

๒. ประเมินความแม่นยำพร้อมด้วยความสามารถที่เหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน
ขั้นที่ ๗ ตามหัวข้อการประเมินที่ ๑, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙ และ ๑๐

๓. ประเมินความสามารถในการแปลทำนองที่กำหนดไว้ ตามเกณฑ์ ๘.๒

๔. ประเมินขีดความสามารถในการบรรเลงรวมวงตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นที่ ๘ ๑. ตรวจสอบเกณฑ์พื้นฐาน ตั้งแต่ขั้นที่ ๑-๗

๒. ประเมินความแม่นยำพร้อมด้วยความสามารถที่เหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน
ขั้นที่ ๘ ตามหัวข้อการประเมินที่ ๑, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙ และ ๑๐

- ๓. ประเมินความสามารถในการบรรเลงเพลงเดี่ยวได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในชั้นที่ ๘
- ๔. ประเมินความสามารถในการแปลทำนองที่กำหนดไว้ ตามเกณฑ์ ๘.๓
- ๕. ประเมินขีดความสามารถในการบรรเลงรวมวงตามเกณฑ์ที่กำหนด

ชั้นที่ ๙ ๑. ตรวจสอบเกณฑ์พื้นฐาน ตั้งแต่ชั้นที่ ๑-๘

- ๒. ประเมินความแม่นยำพร้อมด้วยความสามารถที่เหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในชั้นที่ ๙ ตามหัวข้อการประเมินที่ ๑, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙ และ ๑๐
- ๓. ประเมินความสามารถในการบรรเลงเพลงเดี่ยวได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในชั้นที่ ๙
- ๔. ประเมินความสามารถในการแปลทำนองที่กำหนดไว้ ตามเกณฑ์ ๘.๓
- ๕. ประเมินขีดความสามารถในการบรรเลงรวมวงตามเกณฑ์ที่กำหนด

ชั้นที่ ๑๐ ๑. ตรวจสอบเกณฑ์พื้นฐาน ตั้งแต่ชั้นที่ ๑-๙

- ๒. ประเมินความสามารถการบรรเลงด้วยความชำนาญด้านฆ้องวงใหญ่ตามกรอบของเนื้อหาที่กำหนด และความรอบรู้ในกลวิธีบรรเลงอย่างสมบูรณ์
- ๓. ประเมินความสามารถในการแปลทำนองตามเกณฑ์ ๘.๓
- ๔. ประเมินความสามารถในระดับผู้มีความชำนาญการดนตรีไทยในแขนงที่ศึกษา
- ๕. ประเมินผลงานวิจัยขั้นพื้นฐาน และการนำเสนอ หรือผลงานที่เทียบเท่า

ชั้นที่ ๑๑ ๑. ตรวจสอบเกณฑ์พื้นฐานที่กำหนดไว้ในชั้นที่ ๑๐

- ๒. ประเมินความสามารถการบรรเลงด้วยความชำนาญด้านฆ้องวงใหญ่ตามกรอบของเนื้อหาที่กำหนด และความรอบรู้ในกลวิธีการบรรเลงอย่างสมบูรณ์
- ๓. ประเมินความสามารถในการขับร้อง หรือบรรเลงเครื่องดนตรีไทยชนิดอื่นที่ศึกษา
- ๔. ประเมินความสามารถในการแปลทำนองตามเกณฑ์ ๘.๓
- ๕. ประเมินความสามารถในระดับผู้มีความเชี่ยวชาญดนตรีไทยในแขนงที่ศึกษา
- ๖. ประเมินผลงานการวิจัยเพื่อการแสวงหาระบบ กฎเกณฑ์ และกลวิธีที่นำไปสู่วิวัฒนาการเฉพาะเรื่องเชิงการสร้างสรรค์ด้านดนตรีไทยที่มีประสิทธิภาพในระดับสูง หรือผลงานที่เทียบเท่า

หมายเหตุ ในระยะแรกของการนำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยมาดำเนินการซึ่งจะมีการเทียบคุณวุฒิของศิลปินดนตรีไทยในช่วงที่ขาดแคลนและจะยกเว้นการเทียบคุณวุฒิด้านการวิจัยหรือผลงานที่เทียบเท่า